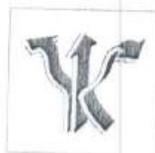

ПрАТ "ВНЗ "МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ"

Навчально-науковий інститут права імені князя Володимира Великого

МАУП

Кафедра цивільно-правових дисциплін та міжнародного права

Затверджую:

Директор Навчально-наукового
інституту права імені князя
Володимира Великого

Микола **БРИЦЬКИЙ**

" 26 "

Схвалено на засіданні кафедри
Цивільно-правових дисциплін та
міжнародного права
Протокол № 1 від 26.08 2025 р.
Завідувач кафедри

Микола **БРИЦЬКИЙ**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА»**

Спеціальності: 081 Право
Освітнього рівня: другий (магістерський) рівень
Освітньої програми: Право
Спеціалізація: _____

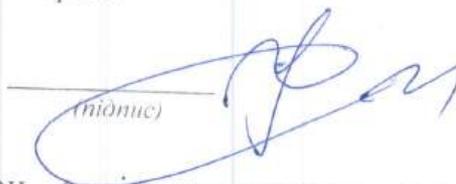
Розробник силябусу навчальної дисципліни:

Чорнолуцький Руслан Васильович - доктор юридичних наук, професор кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права

(підпис)

Викладач:

Чорнолуцький Руслан Васильович - доктор юридичних наук, професор кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права

(підпис)

Силябус розглянуто на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права

Протокол № ___ від _____ 2025 р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Актуальні проблеми цивільного права
Шифр та назва спеціальності	081 Право
Рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	5 кредитів/150 год Лекції : 24 Практичні заняття: 16 Самостійна робота студентів: 110
Терміни вивчення дисципліни	I семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	екзамен
Сторінка дисципліни на сайті	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-prava/kafedra-civilno-pravovih-disciplin.html

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

	Чорнолуцький Руслан Васильович Доктор юридичних наук професор кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права
Дисципліни, які викладає НПП	«Актуальні проблеми цивільного права», «Актуальні проблеми цивільного процесу»
Напрями наукових досліджень	
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	Google Scholar profile: https://scholar.google.com/citations?user=IOgRIQIAAAAJ&hl=uk ORCID: https://orcid.org/0000-0002-7672-0739
	Контактна інформація викладача:
E-mail:	jurcomm77@gmail.com
Контактний тел.	+ 38 (050) 333 0338
Телефон кафедри	(044) 490-95-02, (044) 490-95-21
Портфоліо викладача на сайті кафедри/Інституту/Академії	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-prava/kafedra-civilno-pravovih-disciplin.html

1.1. Анотація курсу. Курс передбачає комплексне дослідження природи та змісту цивільного права як базової галузі приватного права, що регламентує особисті немайнові та майнові правовідносини між суб'єктами, які діють на засадах рівності, автономії волі та диспозитивності. У межах дисципліни глибоко аналізується інститут цивільної правосуб'єктності як фізичних, так і юридичних осіб, а також розкривається зміст їхнього правового статусу у динаміці цивільних правовідносин.

Таким чином, дисципліна є платформою для формування глибоких теоретичних знань та аналітичних навичок, необхідних для дослідження й вирішення складних цивільно-правових проблем на сучасному етапі розвитку правової системи України.

1.2. Предметом вивчення навчальної дисципліни є система цивільно-правових категорій, інститутів і механізмів, що регулюють приватноправові відносини, зумовлені участю фізичних та юридичних осіб у цивільному обороті. Дисципліна охоплює вивчення юридичної природи цивільних правовідносин, їх структури, динаміки, підстав виникнення, зміни та припинення, а також способів і засобів захисту порушених або оспорюваних суб'єктивних прав та інтересів. Особливу увагу приділено правовому статусу учасників цивільного обігу, природі цивільних прав і обов'язків, а також сучасним тенденціям розвитку цивільного права як галузі приватного права.

1.3. Метою курсу є формування у здобувачів вищої освіти системного, глибокого розуміння фундаментальних засад, понять, норм і інститутів цивільного права, а також розвиток практичних навичок застосування цивільно-правових норм при розв'язанні типових і нетипових правових ситуацій у професійній юридичній діяльності.

1.4. Завданням навчальної дисципліни є формування системного теоретичного базису знань про цивільне право через засвоєння категоріального апарату цивільного права, як частини національної правової системи та європейського приватного права; розкриття природи і змісту цивільних правовідносин з поглибленим розумінням структури цивільних правовідносин, особливостей їх динаміки (виникнення, зміни, припинення), юридичних фактів, як підстав їх виникнення, а також правового статусу учасників цивільного обігу; опанування механізмів правового регулювання цивільних відносин; оволодіння навичками кваліфікації правових фактів та правозастосування; засвоєння підходів до договірного регулювання і аналізу зобов'язань із вмінням укладати, тлумачити та застосовувати договори у цивільному обігу; виявляти підстави недійсності правочинів; аналізувати наслідки їх порушення; вивчити способи забезпечення виконання зобов'язань; опанування механізмів захисту цивільних прав; розвиток критичного правового мислення та міждисциплінарної інтеграції; аналіз практики правозастосування та формування правових позицій; усвідомлення соціального призначення цивільного права через сприяння формуванню у студентів правової культури, орієнтованої на повагу до прав і свобод людини, недискримінацію, правову справедливість, соціальну відповідальність юриста в умовах правової держави.

1.5 Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни:

Пререквізити навчальної дисципліни. Вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми цивільного права» базується на знаннях та уміннях, отриманих здобувачами освіти при вивченні таких дисциплін: «Теорія держави і права», «Римське право», «Цивільне право», «Цивільний процес».

Постреквізити навчальної дисципліни. Знання та уміння, отримані студентами в процесі вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми цивільного права», сприяють успішному вивченню здобувачами вищої освіти засвоєнню іншої навчальної дисципліни, спрямованої на формування професійних знань і умінь, а саме: «Актуальні проблеми цивільного процесу».

Навчальна дисципліна забезпечує формування студентами загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Право» а саме:

1.6. Програмні компетентності загальні (ЗК); спеціальні (СК))

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати задачі інноваційного характеру у сфері права, що передбачає застосування правових доктрин, правових принципів, норм права та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Забезпечено темами дисципліни:

Тема 1. Актуальні проблеми визначення способів захисту цивільних прав.

Тема 3. Актуальні проблеми правочинів і договорів.

Тема 6. Строки та терміни у цивільному праві: сучасні позиції Верховного Суду

Тема 8. Речові права на чуже майно: сучасні тенденції правового регулювання та судової практики.

Тема 10. Змішані та непоіменовані договори: проблеми кваліфікації та правозастосування.

Тема 11. Сучасні проблеми цивільно-правової відповідальності та відшкодування шкоди.

Зазначені теми формують здатність здійснювати науковий та практичний аналіз проблем цивільного права, працювати з нормативно-правовими актами, судовою практикою та науковими джерелами, узагальнювати результати досліджень, формулювати аргументовані правові висновки та пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання.

ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Забезпечено темами дисципліни:

Тема 3. Актуальні проблеми правочинів і договорів

Тема 5. Сучасні проблеми представництва у цивільному праві України

Тема 9. Актуальні проблеми забезпечення виконання зобов'язань

Тема 10. Змішані та непоіменовані договори: проблеми кваліфікації та правозастосування

Тема 11. Сучасні проблеми цивільно-правової відповідальності та відшкодування шкоди

Зазначені теми спрямовані на формування здатності розробляти та реалізовувати правові проекти у сфері цивільно-правових відносин, здійснювати їх правове планування та організаційне забезпечення, визначати правові ризики та механізми їх мінімізації, застосовувати ефективні договірні конструкції для досягнення поставлених цілей, а також координувати діяльність учасників цивільних правовідносин з урахуванням вимог чинного законодавства та практики його застосування.

Спеціальні компетентності (СК)

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

Забезпечено темами дисципліни:

Тема 1. Актуальні проблеми визначення способів захисту цивільних прав

Тема 2. Правовий статус учасників цивільних правовідносин: сучасні проблеми правосуб'єктності

Тема 6. Строки та терміни у цивільному праві: сучасні позиції Верховного Суду

Тема 8. Речові права на чуже майно: сучасні тенденції правового регулювання та судової практики

Тема 10. Змішані та непоіменовані договори: проблеми кваліфікації та правозастосування

Тема 11. Сучасні проблеми цивільно-правової відповідальності та відшкодування шкоди

Зазначені теми спрямовані на формування здатності застосовувати принцип верховенства права під час аналізу та вирішення складних правових ситуацій у сфері цивільних правовідносин, здійснювати тлумачення норм цивільного законодавства з урахуванням практики судів, у тому числі Верховного Суду, оцінювати правові ризики та обирати оптимальні правові механізми захисту прав та законних інтересів учасників цивільного обороту в умовах правової невизначеності.

СК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.

Забезпечено темами дисципліни:

Тема 1. Актуальні проблеми визначення способів захисту цивільних прав

Тема 3. Актуальні проблеми правочинів і договорів

Тема 5. Сучасні проблеми представництва у цивільному праві України

Тема 9. Актуальні проблеми забезпечення виконання зобов'язань

Тема 10. Змішані та непоіменовані договори: проблеми кваліфікації та правозастосування

Тема 11. Сучасні проблеми цивільно-правової відповідальності та відшкодування шкоди

Зазначені теми формують уміння застосовувати медіацію та інші інструменти альтернативного вирішення спорів, аналізувати конфліктні ситуації, визначати правовий статус сторін, проводити переговори, оформлювати угоди та контролювати їх виконання, а також дотримуватись етичних і правових стандартів під час позасудового врегулювання спорів.

СК17. Здатність демонструвати знання юридичної техніки та її практичних аспектів, зокрема, правотворчості, законодавчого моделювання, розробки корпоративних актів і юридичних документів. Володіння навичками систематизації нормативно-правових актів, юридичного письма та коректного використання професійної термінології.

Забезпечено темами дисципліни:

Тема 1 Актуальні проблеми визначення способів захисту цивільних прав

Тема 3 Актуальні проблеми правочинів і договорів

Тема 5 Сучасні проблеми представництва у цивільному праві України

Тема 7 Право власності: сучасні підходи та трансформації

Тема 10 Змішані та непоіменовані договори: проблеми кваліфікації та правозастосування

Зазначені теми формують уміння застосовувати юридичну техніку на практиці, розробляти законодавчі та корпоративні акти, складати юридичні документи з дотриманням стандартів юридичного письма, систематизувати нормативно-правові акти та коректно використовувати професійну термінологію у правозастосуванні та правотворчості.

1.7. Очікувані результати навчання (РН)

РН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

Забезпечено темами дисципліни:

Тема 1 Актуальні проблеми визначення способів захисту цивільних прав

Тема 2 Правовий статус учасників цивільних правовідносин: сучасні проблеми правосуб'єктності

Тема 4 Актуальні проблеми об'єктів цивільних прав у сучасному цивільному обороті

Тема 6 Строки та терміни у цивільному праві: сучасні позиції Верховного Суду

Тема 7 Право власності: сучасні підходи та трансформації

Зазначені теми формують уміння аналізувати суспільні процеси та явища, розуміти межі правового регулювання, оцінювати ефективність існуючих норм та механізмів, а також застосовувати правові інструменти для врегулювання соціально-правових відносин.

РН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

Забезпечено темами дисципліни:

Тема 2 Правовий статус учасників цивільних правовідносин: сучасні проблеми правосуб'єктності

Тема 3 Актуальні проблеми правочинів і договорів

Тема 5 Сучасні проблеми представництва у цивільному праві України

Тема 7 Право власності: сучасні підходи та трансформації

Тема 11 Сучасні проблеми цивільно-правової відповідальності та відшкодування шкоди

Зазначені теми формують уміння оцінювати правові явища крізь призму сучасних цивілізаційних цінностей, співвідносити їх із нормами права та етичними стандартами професійної діяльності, а також приймати обґрунтовані рішення у правовій практиці з дотриманням принципів етики.

РН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

Забезпечено темами дисципліни:

Тема 1 Актуальні проблеми визначення способів захисту цивільних прав

Тема 3 Актуальні проблеми правочинів і договорів

Тема 6 Строки та терміни у цивільному праві: сучасні позиції Верховного Суду

Тема 9 Актуальні проблеми забезпечення виконання зобов'язань

Тема 12 Актуальні проблеми здійснення спадкових прав

Зазначені теми формують уміння збирати, систематизувати та аналізувати інформацію з різних джерел, перевіряти її достовірність, інтегрувати отримані дані та формувати обґрунтовані висновки з використанням сучасних наукових та професійних методів дослідження.

РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

Забезпечено темами дисципліни:

Тема 1 Актуальні проблеми визначення способів захисту цивільних прав

Тема 3 Актуальні проблеми правочинів і договорів

Тема 5 Сучасні проблеми представництва у цивільному праві України

Тема 9 Актуальні проблеми забезпечення виконання зобов'язань

Тема 11 Сучасні проблеми цивільно-правової відповідальності та відшкодування шкоди

Зазначені теми формують уміння обґрунтовано висловлювати правову позицію, проводити аналіз доказів, ефективно опонувати у правових дискусіях, а також наводити переконливі аргументи у практичній та науковій діяльності.

РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

Забезпечено темами дисципліни:

Тема 1 Актуальні проблеми визначення способів захисту цивільних прав

Тема 3 Актуальні проблеми правочинів і договорів

Тема 5 Сучасні проблеми представництва у цивільному праві України

Тема 10 Змішані та непоіменовані договори: проблеми кваліфікації та правозастосування

Тема 11 Сучасні проблеми цивільно-правової відповідальності та відшкодування шкоди

Зазначені теми формують уміння дискутувати з питань цивільного права, аналізувати складні правові проблеми, пропонувати практично обґрунтовані варіанти їх вирішення та захищати свої позиції в правовій дискусії.

РН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

Забезпечено темами дисципліни:

Тема 1 Актуальні проблеми визначення способів захисту цивільних прав

Тема 3 Актуальні проблеми правочинів і договорів

Тема 7 Право власності: сучасні підходи та трансформації

Тема 9 Актуальні проблеми забезпечення виконання зобов'язань

Тема 11 Сучасні проблеми цивільно-правової відповідальності та відшкодування шкоди

Зазначені теми формують уміння застосовувати сучасні методики та знання у правотворчості та правозастосуванні, аналізувати інститути публічного та приватного права, а також ефективно використовувати їх у практичній діяльності та вирішенні правових спорів.

РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

Забезпечено темами дисципліни:

Тема 1 Актуальні проблеми визначення способів захисту цивільних прав

Тема 3 Актуальні проблеми правочинів і договорів

Тема 6 Строки та терміни у цивільному праві: сучасні позиції Верховного Суду

Тема 9 Актуальні проблеми забезпечення виконання зобов'язань

Тема 11 Сучасні проблеми цивільно-правової відповідальності та відшкодування шкоди

Зазначені теми формують уміння аналізувати судову та іншу правозастосовну практику, оцінювати ефективність застосування правових інститутів, виявляти тенденції розвитку цивільного права та робити обґрунтовані висновки для правової практики.

РН18. Демонструвати знання та розуміння механізму подолання правових колізій в правозастосовній практиці.

Забезпечено темами дисципліни:

Тема 1 Актуальні проблеми визначення способів захисту цивільних прав

Тема 3 Актуальні проблеми правочинів і договорів

Тема 6 Строки та терміни у цивільному праві: сучасні позиції Верховного Суду

Тема 10 Змішані та непоіменовані договори: проблеми кваліфікації та правозастосування

Тема 11 Сучасні проблеми цивільно-правової відповідальності та відшкодування шкоди

Зазначені теми формують уміння виявляти правові колізії, аналізувати їх причини та наслідки, застосовувати відповідні механізми для їх подолання у правозастосовній практиці та пропонувати обґрунтовані рішення в складних правових ситуаціях.

РН20. Виявляти глибоке розуміння юридичної техніки та її прикладних аспектів у контексті правових знань та сучасної юридичної практики та застосовувати його у відповідності до доктринальних засад та актуальних викликів правозастосування.

Забезпечено темами дисципліни:

Тема 1 Актуальні проблеми визначення способів захисту цивільних прав

Тема 3 Актуальні проблеми правочинів і договорів

Тема 5 Сучасні проблеми представництва у цивільному праві України

Тема 7 Право власності: сучасні підходи та трансформації

Тема 10 Змішані та непоіменовані договори: проблеми кваліфікації та правозастосування

Зазначені теми формують уміння застосовувати знання юридичної техніки на практиці, розробляти та аналізувати юридичні документи, дотримуватися доктринальних засад у правозастосуванні та ефективно реагувати на сучасні виклики правової практики.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ІНСТИТУТИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

Тема 1. Актуальні проблеми визначення способів захисту цивільних прав

Анотація:

Розглядаються сучасні підходи до класифікації способів захисту цивільних прав та критерії вибору належного способу захисту. Аналізуються актуальні правові позиції

Верховного Суду та ЄСПЛ щодо ефективності засобів захисту, співмірності втручання у право власності та балансу інтересів сторін.

Тема 2. Правовий статус учасників цивільних правовідносин: сучасні проблеми правосуб'єктності

Анотація:

Досліджуються проблемні питання цивільної правоздатності та дієздатності фізичних осіб, правосуб'єктності юридичних осіб, держави, територіальних громад. Особливо увага приділяється судовій практиці Верховного Суду щодо обсягу цивільних прав та обов'язків, деліктоздатності та правонаступництва.

Тема 3. Актуальні проблеми правочинів і договорів

Анотація:

Аналізуються ключові проблеми укладення, дійсності та виконання правочинів і договорів. Розглядаються підстави недійсності правочинів, правові наслідки їх оспорювання, електронна форма договору та електронний підпис. Досліджується практика Верховного Суду щодо фродакторних правочинів.

Тема 4. Актуальні проблеми об'єктів цивільних прав у сучасному цивільному обороті

Анотація:

Розкривається сучасна доктрина об'єктів цивільних прав та їх еволюція в умовах цифровізації. Аналізуються майнові права, цифрові об'єкти, аграрні ноти та інші сучасні форми активів. Вивчаються проблеми правового режиму таких об'єктів і практика Верховного Суду щодо їх захисту.

Тема 5. Сучасні проблеми представництва у цивільному праві України

Анотація:

Досліджуються види представництва, межі повноважень представника, правові наслідки перевищення повноважень. Аналізуються сучасні інструменти підтвердження повноважень, зокрема електронні документи. Розглядається практика Верховного Суду щодо дійсності правочинів, укладених представником.

Тема 6. Строки та терміни у цивільному праві: сучасні позиції Верховного Суду

Анотація:

Розглядаються строки у цивільному праві як юридичний інструмент стабільності цивільного обороту. Аналізуються проблеми застосування позовної давності, її зупинення та переривання, а також специфіка правозастосування в умовах воєнного стану. Досліджується актуальна практика Верховного Суду.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ІНСТИТУТІВ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

Тема 7. Право власності: сучасні підходи та трансформації

Анотація:

Вивчаються сучасні тенденції розвитку інституту права власності, межі його здійснення та обмеження. Аналізується баланс приватного і публічного інтересу, принцип пропорційності та правові підходи до захисту власності. Особливо досліджується цивільна конфіскація необґрунтованих активів у практиці Верховного Суду.

Тема 8. Речові права на чуже майно: сучасні тенденції правового регулювання та судової практики

Анотація:

Розглядаються речові права на чуже майно як інструмент цивільного обороту та забезпечення інтересів сторін. Аналізуються земельні та особисті сервітути, суперфіцій, емфітевзис, а також реєстраційні аспекти виникнення та припинення прав. Досліджується практика Верховного Суду щодо захисту речових прав.

Тема 9. Актуальні проблеми забезпечення виконання зобов'язань**Анотація:**

Досліджуються сучасні способи забезпечення виконання зобов'язань, їх правова природа та ефективність. Аналізуються застава, іпотека, порука, гарантія, неустойка, а також довірча власність як інноваційний механізм забезпечення. Розглядаються правові позиції Верховного Суду щодо звернення стягнення та припинення забезпечення.

Тема 10. Змішані та непоіменовані договори: проблеми кваліфікації та правозастосування**Анотація:**

Розглядаються проблеми правової кваліфікації змішаних та непоіменованих договорів у цивільному праві. Аналізуються критерії визначення правової природи договору, застосування аналогії закону та аналогії права. Особлива увага приділяється договорам у сфері цифрової економіки та практиці Верховного Суду.

Тема 11. Сучасні проблеми цивільно-правової відповідальності та відшкодування шкоди**Анотація:**

Досліджуються підстави цивільно-правової відповідальності, склад цивільного правопорушення, проблеми доказування та причинного зв'язку. Аналізуються питання майнової та моральної шкоди, а також компенсації шкоди, завданої внаслідок збройної агресії РФ, включно з репараційними механізмами. Розглядається практика Верховного Суду та ЄСПЛ.

Тема 12. Актуальні проблеми здійснення спадкових прав**Анотація:**

Розглядаються проблемні питання реалізації спадкових прав, строки прийняття спадщини, коло спадкоємців та спадкові спори. Аналізуються особливості спадкування в умовах воєнного стану, нотаріальна практика, використання електронних реєстрів. Досліджуються правові позиції Верховного Суду.

3. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення.

В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементами презентації.

4. Форми методи контролю.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять, метою якого є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, уміння використовувати теоретичні знання під

Підсумкове оцінювання	Сума балів за практичні заняття	Сума балів за самостійні роботи	Модульна контрольна робота	Сума балів за екзамен	Загальна сума
	24	24	12	40	100

*Робота на семінарському занятті оцінюється у 3 бали.

Види робіт передбачених на семінарському занятті:

- експрес-опитування;
- опитування за темою заняття;
- тест;
- виконання практичного завдання;
- розв'язання задач;
- презентації студентів.

** Самостійна робота студента передбачає підготовка до аудиторних занять шляхом опанування матеріалів лекції, вивчення базової і додаткової літератури, періодичних видань, Інтернет - джерел та судової практики, підготовка юридичних документів. Оцінюється в 2 бали

***Модульний контроль здійснюється у вигляді *тестування*.

Студентами пропонуються тестові завдання у кількості 12 питань.

Види тестових завдань:

- 3 вибором однієї правильної відповіді з наведених варіантів;
- 3 вибором кількох правильних відповідей;

Критерії оцінювання: виконання тестових завдань – максимум 12 балів.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Також, заохочувальні бали можуть нараховуватися, якщо здобувач освіти, наприклад, виконав і захистив певні види робіт, відвідував всі лекції, семінарські й практичні заняття, має власний рукописний конспект лекцій та опрацьований додатковий навчальний матеріал, немає пропусків занять без поважних причин, відвідував додаткові консультації за участі лектора тощо.

Сума заохочувальних балів враховується при виставленні підсумкових балів в заліково-екзаменаційну відомість (але не більше **89 балів** в загальному підсумку) і може бути автоматично зарахована при виставленні підсумкової семестрової оцінки з відповідної освітньої компоненти.

Заохочувальні бали не є нормативними і не входять до таблиці розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти та основної шкали системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для виставлення заохочувальних балів лише за однією найбільш релевантною освітньою компонентою.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала оцінювання ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄСТ8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C	задовільно	
68-74	D		
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Зміст практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Актуальні проблеми визначення способів захисту цивільних прав	2
2	Тема 3. Актуальні проблеми правочинів і договорів. Електронна форма. Фраудаторність	2
3	Тема 4. Актуальні проблеми об'єктів цивільних прав у сучасному цивільному обороті	2
4	Тема 6. Строки та терміни у цивільному праві. Позовна давність у воєнний час	2
5	Тема 7. Право власності: сучасні підходи та трансформації	2
6	Тема 8. Речові права на чуже майно. Реєстраційні аспекти	2
7	Тема 9. Забезпечення виконання зобов'язань. Довірча власність	2
8	Тема 11. Відповідальність і відшкодування шкоди. Ремонт	2
	Усього за навчальною дисципліною	16
	Практичне заняття 1 (2 год)	

Тема 1. Актуальні проблеми визначення способів захисту цивільних прав

Завдання:

1. Проаналізувати норми ЦК України щодо способів захисту цивільних прав (ст. 16 ЦК України).
2. Розглянути фабули 2–3 справ і визначити належний спосіб захисту (визнання права, витребування майна, усунення перешкод, відшкодування шкоди тощо).
3. Підготувати коротку правову позицію з посиланням на практику Верховного Суду та ЄСПЛ.

Результат:

1. Здобувачі вміють визначати належний спосіб захисту та обґрунтовувати його.
2. Формуються навички аналізу судової практики як інструменту правозастосування.
3. Розвиток вміння формувати правову позицію відповідно до практики Верховного Суду.

Дискусія:

1. Чи може суд застосувати інший спосіб захисту, ніж просить позивач?
2. Де межа між “ефективним способом захисту” та виходом суду за межі позовних вимог.
3. Як стандарти ЄСПЛ впливають на цивільний захист права власності?

Практичне заняття 2 (2 год)

Тема 3. Актуальні проблеми правочинів і договорів. Електронна форма.

Фраудаторність

Завдання:

1. Визначити підстави недійсності правочинів та їх класифікацію.
2. Проаналізувати приклади договорів у електронній формі (оферта, акцепт, електронний підпис).
3. Розв'язати кейс щодо фраудаторного правочину (виведення майна боржником).

Результат:

1. Здобувачі розрізняють нікчемні та оспорювані правочини.
2. Формуються навички кваліфікації електронних договорів та доказування їх укладення.
3. Здобувачі можуть аналізувати судову практику щодо фраудаторних правочинів.

Дискусія:

1. Чи достатньо SMS/коду підтвердження для укладення договору?
2. Як доводити факт укладення договору в електронному середовищі?
3. Чи є фраудаторність окремою підставою недійсності чи “конструкцією практики ВС”?

Практичне заняття 3 (2 год)

Тема 4. Актуальні проблеми об'єктів цивільних прав у сучасному цивільному обороті

Завдання:

1. Визначити правовий режим майнових прав як об'єкта цивільних прав.
2. Проаналізувати приклади обороту цифрових об'єктів (цифрові активи, права вимоги, цифрові послуги).
3. Розв'язати кейс щодо спору про майнові права.

Результат:

1. Здобувачі здатні кваліфікувати об'єкти цивільних прав.
2. Формуються навички аналізу "нових" об'єктів у цивільному обороті.
3. Вміння застосовувати норми права та практику ВС для захисту майнових прав.

Дискусія:

1. Чи є цифровий актив "річчю" у розумінні цивільного права?
2. Які ризики виникають у цивільному обороті через нечіткий правовий режим цифрових об'єктів?

Практичне заняття 4 (2 год)

Тема 6. Строки та терміни у цивільному праві. Позовна давність у воєнний час

Завдання:

1. Розв'язати задачі на обчислення строків та позовної давності.
2. Проаналізувати судову практику щодо поновлення строків та застосування позовної давності.
3. Визначити, як воєнний стан впливає на процесуальні та матеріальні строки.

Результат:

1. Здобувачі набувають навичок правильного застосування строків.
2. Формуються навички аналізу позицій Верховного Суду щодо строків.
3. Вміння оцінювати правові ризики пропуску строків.

Дискусія:

1. Чи є воєнний стан автоматичною підставою для поновлення строку?
2. Як доводити поважність причин пропуску строків?

Практичне заняття 5 (2 год)

Тема 7. Право власності: сучасні підходи та трансформації

Завдання:

1. Розглянути фабули спорів щодо захисту права власності (витребування, усунення перешкод, визнання права).
2. Проаналізувати приклади обмеження права власності та критерії пропорційності.
3. Обговорити цивільну конфіскацію необґрунтованих активів.

Результат:

1. Здобувачі вміють застосовувати способи захисту права власності.
2. Формуються навички аналізу балансу інтересів у приватному праві.
3. Розвиток здатності працювати з судовою практикою ВС та ЄСПЛ.

Дискусія:

1. Чи є цивільна конфіскація "цивільно-правовим" інститутом?
2. Як співвідноситься публічний інтерес із приватним правом власності?

Практичне заняття 6 (2 год)

Тема 8. Речові права на чуже майно та забезпечення виконання зобов'язань. Довірча власність

Завдання:

1. Скласти порівняльну таблицю сервітуту, суперфіцію та емфітевзису.
2. Розглянути кейси щодо спорів про речові права на чуже майно.
3. Проаналізувати реєстраційні аспекти виникнення/припинення речових прав.
4. Проаналізувати види забезпечення зобов'язань та їх правову природу

Результат:

1. Здобувачі вміють кваліфікувати речові права на чуже майно.
2. Формуються навички аналізу реєстраційних ризиків.
3. Вміння застосовувати практику ВС для вирішення спорів.
4. Здобувачі вміють застосовувати способи забезпечення зобов'язань.

Практичне заняття 7 (2 год)

Тема 9. Забезпечення виконання зобов'язань. Довірча власність

Завдання:

1. Проаналізувати види забезпечення зобов'язань та їх правову природу.
2. Розв'язати кейс щодо звернення стягнення на предмет іпотеки/застави.
3. Окремо проаналізувати довірчу власність як спосіб забезпечення.

Результат:

1. Здобувачі вміють застосовувати способи забезпечення зобов'язань.
2. Формуються навички аналізу судової практики щодо забезпечення.
3. Розвиток здатності оцінювати правові ризики для сторін.

Дискусія:

1. Чи є довірча власність більш ефективною за іпотеку?
2. Які ризики зловживання при забезпеченні виконання зобов'язань?

Практичне заняття 8 (2 год)

Тема 11. Відповідальність і відшкодування шкоди. Репарації

Завдання:

1. Визначити склад цивільного правопорушення та умови відповідальності.
2. Розв'язати кейс щодо відшкодування моральної шкоди.
3. Проаналізувати проблеми доказування шкоди, завданої агресією РФ, та можливі механізми репарацій.

Результат:

1. Здобувачі розуміють підстави цивільно-правової відповідальності.
2. Формуються навички доведення наявності та розміру шкоди.
3. Вміння аналізувати практику ВС та ЄСПЛ у справах про компенсацію.

Дискусія:

1. Які стандарти доведення моральної шкоди застосовуються в Україні?
2. Чи можна говорити про репарації як про цивільно-правовий механізм?

Усього за навчальною дисципліною 16 год.

5.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Під час вивчення курсу виконуються завдання для самостійних робіт до 12

Критерії оцінювання:

Змістовність, відповідність темі та вимогам оформлення – 1 бал.

Максимальна кількість балів за одиницю самостійної роботи – 1 бал.

Максимальна кількість балів за самостійну роботу по курсу – 24 бали.

Теми для самостійного опрацювання (СРЗ)

№ п/п	Тема для самостійного опрацювання	Форма контролю	Обсяг СРЗ (год.)
1	Принципи цивільного права у сучасній судовій практиці Верховного Суду: добросовісність, справедливість, розумність, пропорційність.	Письмова аналітична довідка / презентація	10
2	Цивільно-правові наслідки воєнного стану: форс-мажор, неможливість виконання, істотна зміна обставин (rebus sic stantibus).	Письмова робота (кейсовий аналіз)	10
3	Відшкодування шкоди, завданої збройною агресією РФ: цивільно-правові механізми, проблеми кваліфікації та підстави відповідальності.	Письмова робота	8
4	Проблеми стягнення безпідставного збагачення: межі застосування, співвідношення з деліктом та договором.	Презентація результатів / таблиця	10
5	Публічний порядок у цивільному праві: межі автономії волі сторін та практика судів.	Письмова робота	8
6	Договірні конструкторії у цифровій економіці: договори про цифрові послуги, підписки, платформи, онлайн-сервіси.	Презентація результатів	8
7	Споживче кредитування як цивільно-правова проблема: електронні договори, інформування споживача, РРПС, практика ВС.	Письмова аналітична довідка	10
8	Захист персональних даних у приватноправових відносинах: цивільно-правові способи захисту та актуальні кейси.	Письмова робота	8
9	Компенсація моральної шкоди: сучасні підходи до визначення розміру та практика Верховного Суду і ЄСПЛ.	Презентація результатів / письмовий висновок	10
10	Проблеми договірної відповідальності: штраф, пеня, проценти, інфляційні втрати; співмірність і зменшення неустойки судом.	Письмова робота (розв'язання задач)	10
11	Набувальна давність як спосіб набуття права	Презентація	8

	власності: тенденції, проблеми доказування, практика ВС.	результатів	
12	Проблеми правового режиму спільної власності: поділ майна, порядок користування, спори між співвласниками.	Письмова робота / кейс	10

Вимоги до написання курсових робіт.

Курсова робота є формою самостійної роботи здобувача, метою якої є поглиблення та засвоєння знань з дисципліни «Актуальні проблеми цивільного права».

Тему курсової роботи здобувач визначає за першою буквою за списком групи.

В окремих випадках здобувач може самостійно запропонувати та розробити тему курсової роботи, попередньо обговоривши її з викладачем.

Структура, зміст та тематика курсових робіт визначаються програмою курсу, що зумовлює таку послідовність виконання: вибір теми курсової роботи; розробка (погодження) плану курсової роботи; опрацювання рекомендованої та додаткової літератури, нормативно-правових актів, судової практики; написання курсової роботи; оформлення роботи відповідно до вимог; подання курсової роботи та її захист (за вимогами кафедри).

Під час виконання курсової роботи здобувач повинен дотримуватися таких критеріїв якості: обґрунтування актуальності обраної теми; повнота та якість опрацювання нормативно-правових актів; використання сучасної наукової літератури та фахових джерел; аналіз судової практики, зокрема правових позицій Верховного Суду та (за потреби) ЄСПЛ; логічність структури, послідовність викладу та аргументованість висновків; наявність авторського аналітичного розділу; дотримання вимог академічної доброчесності; правильність оформлення посилань і списку використаних джерел.

Цитати, статистичні матеріали, посилання на судову практику та інші інформаційні джерела повинні супроводжуватися обов'язковими посиланнями на джерело інформації.

Посилання у тексті подаються у квадратних дужках, наприклад: [15, с. 74], де: 15 – порядковий номер джерела у списку використаної літератури; 74 – сторінка відповідного джерела.

Курсова робота повинна містити такі структурні елементи: титульний аркуш; зміст; вступ, у якому зазначаються: актуальність теми; об'єкт і предмет дослідження; мета і завдання; методи дослідження (за потреби); основна частина, яка включає: теоретичний аналіз проблеми; аналіз законодавства; аналіз судової практики; авторські висновки та пропозиції; висновки; список використаних джерел; додатки (за потреби).

Загальний обсяг реферату – від 25 до 40 машинописних сторінки формату А4 з 14 шрифтом та інтервалом 1,5, із полями (верхнє/нижнє – 2 см, ліве – 3 см, праве – 1 см.).

Головною вимогою до курсової роботи є якісне розкриття суті проблеми, а не кількість сторінок. Робота повинна містити самостійні висновки здобувача, обґрунтовані нормами права, науковими позиціями та судовою практикою.

Теми курсових робіт

1. Актуальні питання теорії визначення предмета цивільного права та його ролі в розмежуванні інших галузей права
2. Проблеми правового регулювання традиційних та сучасних поглядів на функції цивільного права
3. Проблеми визначення принципів цивільного права
4. Сучасні проблеми співвідношення позитивного цивільного права та природного цивільного права
5. Проблеми правового регулювання договору як регулятора цивільних відносин
6. Звичай як регулятор цивільних відносин
7. Судова практика як джерело цивільного права
8. Актуальні проблеми правоздатності фізичної особи
9. Проблема індивідуалізації фізичної особи
10. Проблематика конструкції юридичної особи
11. Правова природа установчих документів юридичних осіб
12. Актуальні питання цивільної правосуб'єктності держави
13. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних прав
14. Співвідношення кваліфікації правочинів з кваліфікацією правозобов'язань
15. Сучасні проблеми недійсності правочинів в контексті розвитку судової практики
16. Проблемні питання застосування позовної давності «правовий аналіз 2020-2025 років»
17. Сучасні проблеми захисту порушених особистих немайнових прав
18. Конфіскація необґрунтованих активів: цивілістичний аспект
19. Способи захисту права в контексті правових позицій Верховного суду
20. Актуальні питання зобов'язально-правових та інших способів захисту прав власності
21. Сучасні проблеми розмежування завдатку та авансу
22. Методологічні проблеми визначення кола спадкоємців, підстави усунення від спадкування
23. Актуальні проблеми реалізації спадкових прав під час воєнного стану в Україні
24. Проблемні питання укладання, розірвання договору та односторонньої відмови від договору
25. Актуальні питання відшкодування моральної шкоди як способу захисту особистих немайнових прав
26. Способи захисту прав людини під час воєнного стану
27. Культурні цінності як об'єкт спадкових справ
28. Актуальні проблеми управління спадщиною
29. Юридичні особи як учасники спадкових відносин
30. Спадкові правовідносини в умовах воєнного стану: виклики та адаптація практики

Орієнтовний перелік питань для комплексного контролю:

1. Принцип добросовісності у цивільному праві. Аналіз правових позицій ВС.
2. Електронна форма правочину.
3. Захист права власності в умовах воєнного стану.
4. Правосуб'єктність фізичних осіб: сучасні виклики.
5. Фраудаторні правочини та способи їх оскарження.
6. Моральна шкода: проблеми визначення розміру.
7. Цифрові активи як об'єкти цивільних прав.
8. Свобода договору та її межі.
9. Позовна давність: сучасні проблеми обчислення строків
10. Юридичні особи у цивільному праві
11. Недійсність правочинів у судовій практиці.
12. Способи захисту цивільних прав.
13. Речові права на чуже майно.
14. Способи забезпечення зобов'язань. Довірча власність.
15. Заповіт: форми та проблеми дійсності.
16. Зловживання правом у цивільних правовідносинах.
17. Представництво: межі повноважень представника.
18. Захист прав споживачів у договірних відносинах.
19. Об'єкти цивільних прав: сучасні підходи.
20. Змішані та непоіменовані договори.
21. Деліктна відповідальність держави.
22. Правовий статус фізичних осіб-підприємців
23. Забезпечення виконання зобов'язань.
24. Спадкові спори у судовій практиці.
25. Правочин як юридичний факт.
26. Тлумачення умов договору судом.
27. Витребування майна з чужого незаконного володіння.
28. Особисті немайнові права та їх захист.
29. Виконання зобов'язань: проблемні аспекти.
30. Гармонізація цивільного законодавства України з правом ЄС.
31. Договір як регулятор цивільних відносин.
32. Самозахист цивільних прав.
33. Інтелектуальна власність у цифровому середовищі.
34. Цивільна дієздатність та її обмеження.
35. Неустойка: законодавчі обмеження щодо застосування.
36. Спадкування за законом: проблеми застосування.
37. Принципи цивільного права в умовах євроінтеграції.
38. Публічні та типові договори.
39. Відшкодування шкоди: загальні засади.
40. Обмеження здійснення права власності.
41. Недобросовісні умови договору.
42. Переривання та зупинення позовної давності.
43. Правосуб'єктність юридичних осіб публічного права.
44. Наслідки недійсності правочину.
45. Захист авторських та суміжних прав.

46. Майнові та немайнові блага як об'єкти цивільних прав.
47. Відповідальність за порушення зобов'язань.
48. Представництво за довіреністю.
49. Сервітути у цивільному праві.
50. Договір у сфері споживчого кредитування.
51. Зловживання процесуальними та матеріальними правами.
52. Судова практика Верховного Суду як фактор розвитку цивільного права.
53. Криптовалюта та токени: проблеми правової кваліфікації.
54. Моральна шкода у справах про захист честі та гідності.
55. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків.
56. Штучний інтелект і авторське право.
57. Спадковий договір: правова природа.
58. Межі здійснення суб'єктивних цивільних прав.
59. Проблеми кваліфікації правочинів у судовій практиці.
60. Перспективи реформування цивільного законодавства України.

Політика курсу.

Для успішного засвоєння курсу «Актуальні проблеми цивільного права» здобувач освіти має: відвідувати лекційні і практичні заняття активно працювати на лекційних і практичних заняттях; відпрацьовувати пропущені заняття або незадовільні оцінки, отримані на заняттях; виконувати у повному обсязі завдання, які вимагає підготувати викладач, належна їх якість; виконувати контрольні та інші самостійні роботи; дотримуватися норм академічної поведінки та етики.

Курс «Актуальні проблеми цивільного права» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його формах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, необ'єктивне оцінювання.

Оцінювання здобувача освіти орієнтовано на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за які можуть бути, за рішенням викладача, нараховані додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, олімпіадах та наукових конкурсах серед студентів).

Рекомендовані джерела (література):

Основні джерела:

1. Сучасні проблеми цивільного та цивільно-процесуального права (в частині цивільно-процесуального права) : навч.-метод. посіб. [Електронне видання] / Н. Ю. Голубева, І. О. Бут, О. О. Полуніна, Ю. І. Полюк, Ю. Ю. Цал-Цалко ; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2023. – 190 с. - Режим доступу: <https://doi.org/10.32837/11300.26554>.

2. Проблеми цивільного права : програма курсу та методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни : другий (магістерський) рівень вищої освіти, спеціальність 081 «Право» / А. Л. Святошнюк, В. В. Валах, С. М. Клейменова ; Одеський нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. – Одеса : Фенікс, 2021. – 41 с. ивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / [О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін.] ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2022. – 332 с. – ISBN 978-966-610-257-0.
3. Проблеми цивільного права [Електронний ресурс] : електронні методичні рекомендації до практичних занять з курсу для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» / уклад.: С. М. Клейменова. – Одеса, 2023. – 49 с.
4. Цивільне право. Частина I : навч.-метод. посіб. для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти [Електронне видання] / кол. авторів ; за ред.: С.О. Харитоновна, С.В. Завальнюка ; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2024. – 108 с. – Режим доступу: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/27266>.
5. Чубоха Н. Ф. Цивільне право. Загальна частина : практикум / навчальний посібник / Луцьк : Вежа-Друк, 2024. 179 с.
6. Цивільне право. Особлива частина : навч. посіб. / [Аврамова О. Е., Вакулович Е. В., Горбенко А. С. та ін.] ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2023. – 420с. – ISBN 978-966-610-269-3.
7. Цивільне право (Частина I) : навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання / О. В. Манжосова, І. Б. Факас, П. П. Латковський, Я. С. Мошинська. - Чернівці, 2021. - 112 с.
8. Цивільне право України : Тестові завдання : навч.-метод. посібник / за ред. Н.М. Процьків, В.М. Никифорака. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. – 560 с.
9. Цивільне право (особлива частина) : навч. посібник / за заг. ред. : Н.М. Процьків, В.М. Никифорака. - Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.
10. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
11. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
12. Міжнародний Пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text
13. Цивільний Кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
14. Сімейний кодекс України URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
15. Житловий кодекс України URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text>
16. Кодекс України з процедур банкрутства URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>

17. Закон України «Про міжнародне приватне право» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>
18. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
19. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>
20. Закон України «Про акціонерні товариства» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>
21. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
22. Закон України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>
23. Закон України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text>
24. Закон України «Про аграрні ноти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3586-20#Text>
25. Закон України «Про іпотеку» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#Text>
26. Закон України «Про заставу» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12#Text>
27. Закон України «Про інститути спільного інвестування» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text>
28. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
29. Закон України «Про оренду державного та комунального майна» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-20#Text>
30. Закон України «Про оренду землі» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text>
31. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
32. Закон України «Про безоплатну правничу допомогу» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>
33. Закон України «Про нотаріат» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
34. Закон України «Про прокуратуру» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>
35. Закон України «Про доступ до судових рішень» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3262-15#Text>
36. Правила опіки та піклування, затверджені Наказом Державного комітету України у справах сім'ї та молоді, Міністерства освіти України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства праці та соціальної політики України 26.05.99 N 34/166/131/88, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 17 червня 1999 р. за N 387/3680 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0387-99#Text>

37. Порядок ведення Державного реєстру обтяжень рухомого майна, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 5 липня 2004 р. № 830
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/830-2004-%D0%BF#Text>

Додаткова:

1. Проблеми цивільного права та процесу : тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. 98-й річниці від дня народження О. А. Пушкіна (м. Вінниця, 19 трав. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Харків. обл. осередок Всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів України», Наук. парк «Наука та безпека». – Вінниця : ХНУВС, 2023. – 498 с.
2. Цивільне право України: погляд у майбутнє : збірник матеріалів XIII Міжнародного цивілістичного форуму (м. Київ, 04 квітня 2024 р.). Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. 160 с.
3. Стефанчук М. О. Цивільна правосуб'єктність фізичних осіб та особливості її здійснення : монографія / М.О. Стефанчук – Київ : Артек, 2022. – 479 с.
4. Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу: монографія / За ред.Н.С.Кузнецової. Одеса: Гельветика,2021.690с.
URL:lawmaking.academylawmaking.academy4.Osvita.ua.
5. Цивільне право: функції та принципи
URL:<https://osvita.ua/vnz/reports/law/63476/5>.Стефанчук Р. та ін.
6. Сучасні виклики приватного права // Юридична практика. 2024. № 4.
URL:<https://lawmaking.academy/stephanchuk-lecture/6>.ЗагоруйЛ.М., ЗагоруйІ.С.
Превентивний захист цивільних прав: перспективи розвитку // Актуальні проблеми права: теорія і практика. №2(46). 2023. С.92–1007.
7. Парасюк М.В. Про деякі проблеми цивільного права // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Вип.36. 2023. С.210–216
8. Чернега В.М. Актуальні проблем цивільного права та процесу Вид Ліра – К 2024 – 254 с
9. Банасевич І.І. Актуальні проблеми науки цивільного права: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять магістрантів заочної форми навчання спеціальності 081 «Право» (спеціалізація «Приватне право») – Івано-Франківськ, 2022. 28 с.
10. Захист прав людини в сучасному міжнародному та європейському праві : навч.-метод. посібник / Х. Бехруз, А. Гриб [та ін.] ; за ред. Х. Бехруз; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2023.– 62 с.
11. .Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права О. В. Бігняка. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 168 с.
12. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (в питаннях і відповідях), видавництво Право, 2023, Навчально-довідковий посібник. Видання 2-ге, виправлене, За загальною редакцією І.В. Яковюка. 126 с.
13. Дякович М.М. Сімейне право України : навчальні та практичні посібники; Видавництво ЕКУС. Харків, 2022. С. 416
14. .Аномалії в цивільному праві України : навч.-практ посібник. Відп. ред. Р. А. Майданик. Київ : Юстініан, 2020. 1008 с.

15. Приватне ІТ-право : навч. посіб. За ред. Мічуріна Є. О. Харків : Право, 2021. 176 с.
16. Юринець В.Є. Актуальні питання цивільного права: навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 178 с.
17. Цивільне право і процес: сучасний стан та шляхи удосконалення: монографія / Дутко Альона Олександрівна, Римарчук Римма Миколаївна, Ортинська Наталія Володимирівна, Василів Соломія Степанівна, Зільник Наталія Михайлівна. - Львів : Навчально-науковий інститут права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка», 2019. – 190 с.
18. Романська І. В. Цивільно-правове регулювання кондикційних зобов'язань в Україні: дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» / Романська Ірина Володимирівна. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2023. - 210 с.
19. Огляд судової практики Верховного Суду щодо оспорювання фраздаторних правочинів (правочинів, вчинених боржником на шкоду кредитору) у цивільних спорах (Рішення, внесені до ЄДРСР, за 2018–2023 роки) https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/Tematychnyi_ohliad_fraudatorni_pravochyny_21_02_2024.pdf
20. Василь Крат. Презентація «Фраздаторні правочини в ракурсі практики касаційного суду» https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2025/Prezent_fraydat_pravoch_ka_s_sud.pdf.
21. Огляд практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду у справах щодо визнання односторонніх правочинів недійсними https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/KCS_26_01_2021.pdf

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>
2. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України. URL: <https://ccu.gov.ua/>
3. онлайн-сервіс «Стан судових справ» на офіційному вебпорталі "Судова влада України"
4. автоматизована система збирання, зберігання, захисту, обліку, пошуку та надання електронних копій судових рішень «Єдиний реєстр судових рішень» на офіційному вебпорталі "Судова влада України".